

Česká školní inspekce

Ústecký inspektorát

INSPEKČNÍ ZPRÁVA

Speciální školy, Šluknov, Tyršova 710

Tyršova 710, 407 77 Šluknov

Identifikátor školy: 600 023 249

Termín konání inspekce: 3. – 5. listopad 2003

Čj.:	064 127/03-5022
Signatura:	kf7nx512

PŘEDMĚT INSPEKČNÍ ČINNOSTI

Předmětem inspekční činnosti bylo zjištění a zhodnocení:

- ❖ personálních podmínek vzdělávací a výchovné činnosti vzhledem ke schváleným učebním dokumentům ve speciální škole
- ❖ materiálně-technických podmínek vzdělávací a výchovné činnosti vzhledem ke schváleným učebním dokumentům ve speciální škole
- ❖ průběhu a výsledků vzdělávání a výchovy v bloku předmětů 1. – 4. ročníku zvláštní školy
- ❖ průběhu a výsledků vzdělávání a výchovy v bloku předmětů 5. – 9. ročníku zvláštní školy
- ❖ průběhu a výsledků vzdělávání a výchovy v kurzu k doplnění vzdělání poskytovaného pomocnou školou

CHARAKTERISTIKA ŠKOLY

Speciální školy, Šluknov, Tyršova 710, jsou příspěvkovou organizací, která je od 1. ledna 1998 v právním subjektu. Dle Rozhodnutí o zařazení školy do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení, které vydalo MŠMT pod č.j. 24 696/2003-21 dne 18. srpna 2003 s účinností od 1. září 2003, subjekt sdružuje zvláštní školu s kapacitou 80 žáků, pomocnou školu s kapacitou 24 žáci a školní družinu s kapacitou 15 žáků. V době konání inspekce nebyla kapacita žádné ze součástí školy překročena. Zřizovatelem subjektu je Ústecký kraj, Velká Hradební 48, 400 02 Ústí nad Labem. Škola uplatňuje schválené učební dokumenty pro žáky s mentálním postižením. V době konání inspekce se v šesti třídách zvláštní školy (pouze první a třetí ročník má samostatnou třídu, ostatní třídy jsou určeny vždy pro dva ročníky) vzdělávalo 50 žáků. Jeden žák navštěvuje školu desátým rokem. Prodloužení školní docházky bylo žákovi povoleno na základě žádosti zákonného zástupce a po projednání v pedagogické radě. Škola umožňuje v kurzu doplnit vzdělání klientům z Ústavu sociální péče v Lobendavě dle Vzdělávacího programu pomocné školy a přípravného stupně pomocné školy. Škola je spádovou pro oblast Šluknovského výběžku (Dolní Poustevna, Dětský domov Lipová, Lobendava, Velký Šenov a Království). V letošním školním roce do školy dojíždí 24 žáků (téměř polovina všech žáků) a celkový počet žáků se rok od roku snižuje. Nevznikla zde Rada školy, nepracuje tu ani žádné občanské sdružení rodičů. Věkový průměr stabilizovaného pedagogického sboru je 48,9 let.

HODNOCENÍ PERSONÁLNÍCH PODMÍNEK VZDĚLÁVACÍ A VÝCHOVNÉ ČINNOSTI VZHLEDEM KE SCHVÁLENÝM UČEBNÍM DOKUMENTŮM

V letošním školním roce ve škole pracuje deset pedagogů, tj. devět učitelů (jeden pedagog je dlouhodobě nemocný) a jedna vychovatelka školní družiny. Z celkového počtu všech pedagogů jsou tři odborně a pedagogicky způsobilí, ostatní nesplňují podmínky odborné a pedagogické způsobilosti (70 %). Ředitelka školy tvoří úvazky pedagogů zejména tak, že kvalifikovaným učitelům přiděluje (pokud je to vzhledem k počtu vyučovacích hodin možné) naukové předměty především ve vyšších ročnících, dále zohledňuje délku praxe a zájem jednotlivých učitelů o předměty. Výchovnou poradkyni vykonává učitelka s dlouholetou praxí. Neabsolvovala kvalifikační studium pro výchovné poradce na vysoké škole, ale pravidelně se zúčastňuje pracovních porad výchovných poradců. Zúčastňovala se projektu pro výchovné poradce „Start“.

Organizace činnosti a provozu školy je zpracována v „Organizačním řádu Speciálních škol ve Šluknově“. Tento dokument uvádí přehledné schéma řízení školy, pracovní náplně

a kompetence jednotlivých skupin pracovníků, tj. učitelů i správních zaměstnanců. Informační systém uvnitř školy vůči zaměstnancům je vzhledem k velikosti zařízení účinný, ředitelka je v každodenním kontaktu se všemi zaměstnanci školy, potřebné informace jsou předávány pravidelně, ústní i písemnou formou (prostřednictvím nástěnek ve sborovně), na pedagogických radách a provozních poradách. Jediným poradním orgánem ředitelky (nemá vzhledem k počtu tříd svého zástupce) je pedagogická rada. Členy rady jsou všichni pedagogové a scházejí se pravidelně (6x ročně). Metodické orgány nejsou ve škole zavedeny.

V letošním školním roce zde nepracuje žádný začínající pedagog. Systém vedení pedagogických pracovníků není zcela funkční. Ředitelka má jen částečný přehled o práci pedagogů. Vzhledem k tomu, že zde pracuje vysoké procento nekvalifikovaných učitelů, chybí z její strany propracovanější systém vedení. Zřetelná je absence metodického orgánu, kde by si učitelé aktivně předávali potřebné metodické a didaktické informace, v loňském školním roce byla i hospitační činnost ředitelky málo četná (6 hospitací). Z uskutečněných hospitací je veden písemný záznam, který je datován a podepsán hospitovaným pedagogem. Jsou zde uvedeny závěry a doporučení. Dle vyjádření ředitelky provádí následnou kontrolu, ale již tyto hospitace neeviduje. Ředitelka dle plánu kontrolní a hospitační činnosti pravidelně kontroluje vedení povinné dokumentace. Kontrolou vedení třídních knih bylo ČŠI zjištěno, že v některých třídních knihách chyběly od začátku školního roku zápisy z probíraného učiva matematiky - geometrie, v některých třídních knihách jsou zápisy zcela nekonkrétní a nevypovídají o průběžném plnění učebních osnov. Učitelé si spíše příležitostně, osobně předávají své zkušenosti a nápady v oblasti výchovně-vzdělávací činnosti, zásadní problémy jsou pak řešeny na pedagogické radě či provozních poradách. Vedení nepedagogických pracovníků je velmi dobré, ředitelka je se zaměstnanci v pravidelném kontaktu a průběžně provádí i kontrolní činnost v rámci zajištění provozu školy. V oblasti plánování lidských zdrojů má ředitelka přehled. V rámci zlepšení stavu v oblasti personálních podmínek umožňuje dvěma pedagogům studium pro doplnění odborné a pedagogické způsobilosti, má přehled o věkovém složení pedagogického sboru i potřebách pro personální zkvalitnění sboru. Učitelé se zúčastňují vzdělávacích akcí v rámci dalšího vzdělávání. Z předloženého přehledu navštívených vzdělávacích akcí i z rozhovorů s učiteli vyplývá, že se pedagogové vzdělávali zejména v oblasti výpočetní techniky a prevence socio-patologických jevů, ale neabsolvovali žádné vzdělávací akce, které by byly zaměřené na výuku, nové formy a metody práce či metodiku práce s mentálně postiženými žáky. Hodnocení zaměstnanců provádí ředitelka vždy po hospitaci a při změnách nadtarifních složek platu. Pro hodnocení zaměstnanců využívá kritéria, se kterými byli pedagogové prokazatelně seznámeni. Sebehodnocení zaměstnanců není ve škole zavedeno.

Personální podmínky jsou vyhovující.

HODNOCENÍ MATERIÁLNĚ-TECHNICKÝCH PODMÍNEK VZDĚLÁVACÍ A VÝCHOVNÉ ČINNOSTI VZHLEDEM KE SCHVÁLENÝM UČEBNÍM DOKUMENTŮM

Výchovně-vzdělávací činnost probíhá ve starší školní budově, která prošla v posledních letech částečnými rekonstrukcemi. Škola leží v klidné části města. Výuka je vedena v prostorných, světelně i tepelně dobře zajištěných kmenových učebnách. Učebny jsou vybaveny starším, vzhledem k věku žáků výškově vyhovujícím nábytkem, skříněmi pro uložení základních pomůcek a okenními žaluziemi proti slunci. Výzdobu upravených tříd, které vypovídají i složení jednotlivých třídních kolektivů, tvoří nástěnky s rukodělnými a výtvarnými pracemi žáků, nástěnné výukové obrazy, popřípadě další výukový materiál, který vytvořili pro vzdělávací potřeby vyučující. Pro výuku některých předmětů žáci využívají odborné učebny.

Pro hudební výchovu je k dispozici prostorná hudebna, která je vybavena klavírem, Orffovským instrumentárem nástrojů a kobercem pro pohybovou součást hudební výchovy. Pro stěžejní předmět ve zvláštní škole – pracovní vyučování- jsou využívány dvě velmi dobře vybavené dílny, cvičná kuchyňka a školní pozemek pro pěstitelské práce. Součástí vybavení pro pracovní vyučování je i sklad materiálu. V rámci projektu INDOŠ byla ve škole vybudována učebna výpočetní techniky, kde jsou nainstalovány 3 + 1 počítače. Škola má žákovskou a učitelskou knihovnu (ve společné místnosti). V knihovně převažují starší svazky pro společnou četbu žáků. Učitelé mají k dispozici starší i současnou odbornou literaturu. Pro uložení pomůcek jsou ve škole vybudovány kabinety. Učitelé se scházejí v prostorné sborovně. Škola nemá vlastní tělocvičnu ani sportovní hřiště. Pro výuku tělesné výchovy proto využívá tělocvičnu i hřiště sousední základní školy a městský stadion.

Žáci jsou velmi dobře vybaveni učebnicemi a pracovními sešity se schvalovací doložkou. Kabinety poskytují především starší, stále využitelné pomůcky. Jen pozvolna dochází k obměňování pomůcek. Modernizace je zřetelná ve vybavení audiovizuální technikou, kdy škola vlastní videorekordéry, barevné televize, CD přehrávače a radiomagnetofony. Jak již bylo výše uvedeno, škola je vybavena výpočetní technikou, ale dle vyjádření pedagogů nainstalované programy nevyhovují zcela potřebám vzdělávání žáků speciální školy. Zejména pro potřeby žáků na 1. a 2. stupni zvláštní školy (tj. 1. – 6. ročník) nemá škola v potřebné míře vybavení akustickými a dalšími kompenzačními (manipulačními) pomůckami. Pro vzdělávací účely (příprava doplňujících textů a cvičení) vlastní škola dva kopírovací přístroje, z nichž je jeden funkční.

Ředitelka zjišťuje využívání materiálních zdrojů dle zápisů ve výpůjčních sešitech, které jsou v každém kabinetu pomůcek. Další formou její kontrolní činnosti v této oblasti jsou hospitace a neplánované návštěvy tříd. Pro zlepšení využívání pomůcek přijímá ředitelka opatření ve formě doporučení učitelům. Materiálně-technické zázemí školy není využíváno širší veřejností, slouží pouze škole. Při plánování v oblasti materiálně-technických podmínek reaguje ředitelka na podněty pedagogů i provozních zaměstnanců školy a dle finančních možností obnovuje fond pomůcek a dalších materiálních zdrojů.

Materiálně-technické podmínky jsou dobré.

HODNOCENÍ PRŮBĚHU A VÝSLEDKŮ VZDĚLÁVÁNÍ A VÝCHOVY

Vzdělávací programy

Speciální školy realizují v souladu s rozhodnutím o zařazení školy do sítě škol schválené vzdělávací programy, které jsou určeny žákům s mentálním postižením.

Vzdělávací programy jsou realizovány v souladu s údaji v rozhodnutí o zařazení do sítě škol.

Vzdělávání se uskutečňuje podle platných učebních dokumentů. Žáci ve zvláštní škole jsou vzdělávání podle Vzdělávacího programu zvláštní školy č.j. 22 980/97-22 v plném rozsahu a bez možných úprav učebního plánu. Žák pomocné školy a žáci v kurzu k doplnění vzdělání poskytovaného pomocnou školou jsou vzdělávání podle Vzdělávacího programu pomocné školy a přípravného stupně pomocné školy č.j. 24 035/97-22. Učební plány korespondují s počty hodin jednotlivých předmětů uvedených v rozvrzích vyučovacích hodin a reálnou výukou. Povinná dokumentace je vedena velmi dobře, výjimkou je vedení třídních knih v některých třídách, protože se v nich objevují nekonkrétní zápisy o probíraném učivu (nebo zápisy zcela chybí).

Výuka je vedena v souladu s učebními dokumenty příslušných vzdělávacích programů.

Kontrolu naplňování učebních osnov uskutečňuje ředitelka školy v rámci hospitační činnosti, pravidelnou kontrolou zápisů v třídních knihách a kontrolou písemností žáků (školní a domácí sešity, písemné práce většího rozsahu apod.). Kontrolní činnost není vždy důsledná.

Kontrola naplňování učebních osnov není dostatečně účinná.

Stavba rozvrhu vyučovacích hodin respektuje mentální postižení žáků v ročnících prvního stupně (1. – 3. ročník). Ve třídách, kde se vzdělávají žáci 2. a 3. stupně (4. – 9. ročník), neodpovídá řazení předmětů do vyučovacích hodin vždy psychohygieně vzdělávání zdravotně postižených žáků, neboť např. zařazení výuky fyziky na sedmou vyučovací hodinu, či matematiky na pátou vyučovací hodinu není efektivní z důvodů značné unavitelnosti žáků. Navíc, v 5. ročníku mají žáci v jednom sledu šest vyučovacích hodin. Všechna potřebná ustanovení o chování žáků jsou zakotvena ve „Vnitřním řádu a denním režimu školy pro žáky Speciálních škol ve Šluknově“. Nejsou zde uvedena základní práva žáků vyplývající z Úmluvy o právech dítěte a jedno z ustanovení v dokumentu nemá podporu v právních normách uplatňovaných ve školství. Provozní řády všech odborných učeben jsou kvalitně vypracované a uvádějí také ustanovení o bezpečnosti žáků v těchto učebnách. Informační systém směrem k rodičům a zákonným zástupcům žáků je funkční. Zákonní zástupci získávají potřebné informace o průběhu vzdělávání i chování dětí pravidelně, především písemnou informací ve sdělení v žákovských knížkách a na třídních schůzkách (4x ročně). V případě nutnosti jsou zákonní zástupci písemně vyzváni k návštěvě školy. Zákonní zástupci mohou školu navštívit i po vzájemné dohodě s pedagogy, kdykoli.

Organizace výchovně-vzdělávacího procesu je až na některé výjimky funkční.

Výchovná poradkyně pracuje podle plánu výchovného poradenství, který má rozpracovaný do jednotlivých měsíců. Vychází z analýzy uplynulého školního roku a pozornost směřuje především do oblasti péče o „problémové“ žáky z méně podnětných rodin (v případě nutnosti navštěvuje tyto rodiny), sleduje zameškané hodiny žáků, zejména neomluvenou absenci, spolupracuje především s učiteli, vychovateli dětského domova, odbornými poradenskými pracovišti (PPP a SPC) a dalšími kompetentními institucemi – Úřadem práce, Policií ČR, městskou policií a sociální komisí MěÚ v Rumburku. Výchovná poradkyně nemá stanoveny konzultační hodiny, zákonné zástupce informuje na třídních schůzkách, s žáky hovoří v rámci některých předmětů a doplňkových hodin a u vchodu do školy mají vycházející žáci nástěnku s informacemi o volbě povolání.

Výchovné poradenství přispívá ke zlepšení výchovně-vzdělávacího procesu.

Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy v kurzu k doplnění vzdělání poskytovaného pomocnou školou

Účastníci kurzu k doplnění vzdělání poskytovaného pomocnou školou jsou vzdělávání dva dny v týdnu po třech hodinách, v předmětech čtení, počty a český jazyk. Věkové složení účastníků kurzu je dosti rozmanité. Nejmladšímu je 25 let a nejstaršímu 59 let. Hodnocení průběhu výchovy a vzdělávání je provedeno na základě hospitace v jednom dni konání kurzu v hodinách českého jazyka, počtů a čtení. Vzdělávání bylo sledováno jako celek se zaměřením na využívání rozmanitých speciálně pedagogických metod a forem práce s potřebnou podporou názoru.

Plánování a příprava vyučující vychází ze Vzdělávacího programu pomocné školy a přípravného stupně pomocné školy. Vyučující má vypracován rámcový program bez časového rozvržení učiva. Časové plnění plánu je podmíněno individuálními schopnostmi jednotlivých účastníků a individuálním zplněním jednotlivých témat. Stanovené výukové cíle odpovídají schopnostem a možnostem žáků s těžkým mentálním postižením. Základní

vědomosti a dovednosti jsou na přání účastníků kurzu a po zvládnutí stanoveného cíle dle možností rozšiřovány.

Sledovanou výuku zajišťovala vyučující s kvalifikací pro výuku na prvním stupni základní školy bez požadovaného vzdělání v oblasti speciální pedagogiky. Dlouholeté pedagogické zkušenosti a vřelý vztah k těmto žákům příznivě ovlivňují vzdělávací proces.

Celkový vzhled učebny je příjemný a podnětný. Výzdobu tvoří nástěnky aktivizující učivo, nechybí ani výtvarné práce žáků, které jsou na vysoké estetické úrovni. Interiér je zařízen vhodným nábytkem vzhledem k věku žáků. Výuka je podporována názornými pomůckami a příručními přehledy učiva, které pro žáky dle jejich individuálních potřeb vyrábí vyučující.

Při výuce je dominantní metodou individuální přístup k žákům, jak z hlediska přímé práce, tak i při zadávání diferencovaných úkolů dle schopností v rámci samostatné činnosti. Významným kladem je snaha vyučující vést žáky k samostatnosti nejen v sebeobslužných činnostech, ale i v rámci získávání nových poznatků formou aktivního učení. Učí žáky samostatně pracovat s učebnicí, poskytuje jim i jiné zdroje informací (informační publikace z různých měst naší vlasti), učí je pracovat s mapou. V době mimo vyučování pořádá pro žáky vycházky do města, kde se učí orientovat na komunikacích a navštěvují samostatně obchody. Dále se žáci účastní také různých výtvarných soutěží, kde dosahují v umístění velmi dobrých výsledků.

Celá výuka v kurzu pro doplnění vzdělání je podporována vytvářením příjemné motivační atmosféry. Vyučující využívá vstupní motivace k navození pocitu očekávání a radosti z pobytu ve škole. Zpětně i tito žáci radostně vyjadřují svoji touhu po činnosti ve škole a rádi poukazují na své dosažené úspěchy. K udržení pozornosti žáků přispívá rozmanitá volba zaměstnání, vlídné slovo a okamžitá pochvala za vykonaný úkol.

Velká péče ze strany vyučující je věnována rozvoji komunikativních dovedností. Učitelka dbá na to, aby žáci dovedli srozumitelně vyjádřit svá přání a pocity. Vzájemná interakce a komunikace žáků a učitelky je bezproblémová, ve třídě vládne příjemná a tvořivá atmosféra. Značný význam v hodnocení žáků má pochvala za každou činnost a kladné hodnocení jak ústní, tak i klasifikace známkou, kterou žáci přímo vyžadují.

Průběh vzdělávání a výchovy v kurzu k doplnění vzdělání poskytovaného pomocnou školou je vynikající.

Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy v bloku předmětů 1. – 4. ročníku zvláštní školy

Kvalita vzdělávání byla hodnocena na základě devíti hospitací v předmětech: matematika, český jazyk, řečová výchova, tělesná výchova a pracovní vyučování. Výuka žáků 2. a 4. ročníku probíhá společně v jedné třídě, první a třetí ročník je vyučován samostatně. Plánování a příprava učitelů vychází z osnov a učebního plánu vzdělávacího programu pro zvláštní školy. Učiteli vypracované tematické plány a časové rozvržení učiva mají mnohdy formální charakter, neboť nerespektují aktuální složení třídy. Někteří vyučující mají na jednotlivé hodiny vypracované přípravy, které ale nediferencují učivo pro žáky různé mentální úrovně a ani neuvádí možnosti využívání metod a forem práce zaměřených na individuální schopnosti a specifické potřeby jednotlivých žáků. Stanovené výukové cíle však odpovídají potřebám, schopnostem a možnostem žáků. Zároveň je zajištěna kontinuita výuky předmětů mezi jednotlivými ročníky, nové učivo plynule navazuje na již probrané a zvládnuté.

Personální zajištění sledované výuky z hlediska odborné a pedagogické způsobilosti je nevyhovující. Ani jedna vyučující nemá požadované vzdělání. Dlouholeté pedagogické zkušenosti a empatie všech sledovaných vyučujících směrem k žákům však příznivě ovlivňuje

vzdělávací proces. Menší nedostatky se projevovaly ve využívání různých metod a forem práce podporující aktivní učení žáků.

Materiální a prostorové zázemí umožňuje realizaci stanovených cílů výuky. Prostředí učeben i všech společných prostor má velmi dobrou estetickou úroveň. Výzdoba je tvořena výtvarnými pracemi žáků, ve třídách i dostatečným množstvím tabelárních pomůcek. K dispozici jsou relaxační koberce využívané při výuce k oddechovým činnostem a především jsou využívány v hodinách řečové výchovy. V potřebné míře nebyla zajištěna materiální podpora a názornost výuky zejména v matematice v prvním ročníku, mnohdy nebyly využívány ani tabelární pomůcky umístěné ve třídách. Stěžejní činností v hodinách byla práce s učebnicí nebo pracovním sešitem. Ve sledované hodině českého jazyka v prvním ročníku bylo využito písmenkové skládačky a pracovních listů, v matematice ve třetím ročníku bylo učivo aplikováno na využití v běžném životě a žáci pracovali s papírovými penězi. V žádné ze sledovaných hodin nebyla využita audiovizuální technika.

Ve všech sledovaných hodinách vyjma řečové výchovy, měly dominantní postavení frontálně vedené činnosti s klasickou stavbou hodiny. Výuka řečové výchovy byla vedena netradičním způsobem na koberci s využitím pohybové činnosti, rytmizace a dramatizace. Ve třídě se spojenými ročníky se v hodinách střídaly práce pod přímým vedením vyučující a samostatné práce žáků. V žádné z navštívených hodin neměla ČŠI možnost sledovat výklad nové látky, při procvičování probíraného učiva byli žáci vedeni k logickému úsudku, v hodině čtení byl kladen důraz na čtení s porozuměním, méně však byly procvičovány čtenářské dovednosti. Efektivně nebylo využíváno volného času rychlejších žáků k zadání doplňujících úkolů. K udržení pozornosti žáků přispívala do určité míry změna tempa výuky. Uplatňování relaxačních činností mimo lavice bylo, vzhledem k přirozené únavnosti žáků, nedostatečné. Pozitivním zjištěním je zavedení pitného režimu ve třídách, kdy se žáci mají možnost kdykoliv napít.

Ne ve všech sledovaných hodinách učitelé podněcovali žáky k činnosti vhodným motivačním rozhovorem, většinou se zaměřili jen na sdělení obsahu hodiny. Pouze v jedné hodině pracovního vyučování byla využitím vstupní motivace podpořena velmi příjemná atmosféra navozující pocit očekávání. V průběhu hodiny mělo motivující význam časté využívání pochvaly a povzbuzení. Učitelé respektovali individuální pracovní tempo žáků, poskytovali jim individuální pomoc při řešení úkolů. Uplatňování zpětné vazby efektivně podpořilo práci s chybou.

Interakce a komunikace žáků a učitelů je bezproblémová. Učitelé vedou žáky k dodržování vzájemně dohodnutých pravidel chování a respektování se navzájem. Žáci mají možnost vyjádřit svůj názor a je jim poskytován prostor k diskusi. Dostatečná pozornost je věnována i rozvoji komunikativních dovedností žáků. Učitelé vyžadují od žáků odpovědi v celých větách a dbají také na správnou výslovnost.

V průběhu hodiny vyučující iniciují žáky pozitivním slovním hodnocením za podané výkony. Kontrolou náhodným výběrem vytvořeného vzorku žákovských knížek bylo zjištěno, že hodnocení je dostatečné ve všech předmětech, je objektivní a je preferováno většinou kladné hodnocení s respektováním individuálních schopností žáků.

Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy v bloku předmětů v 1. –4. ročníku jsou velmi dobré.

Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy v bloku předmětů 5. – 9. ročníku zvláštní školy

V průběhu inspekce se uskutečnily hospitace ve všech třídách a ročnících druhého a třetího stupně zvláštní školy. Pozornost byla věnována předmětům naukového i výchovného charakteru. Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy byly sledovány v českém jazyce, matematice, fyzice, vlastivědě, pracovním vyučováním a tělesné výchově.

Plánování a příprava na výuku vychází ze Vzdělávacího programu zvláštní školy. Stanovené výukové cíle jsou vzhledem k aktuálnímu složení třídních kolektivů reálné, všichni vyučující respektují individuální vzdělávací potřeby žáků, probírané učivo je přiměřeně náročné a konkrétní (vzhledem k mentálnímu postižení žáků), navazuje na již zažitá, předcházející témata. Bezprostřední příprava všech učitelů na sledované hodiny byla velmi zodpovědná, nedílnou součástí výuky byla kvalitně připravená a v průběhu vyučování využitá tabule. Učební osnovy jsou postupně plněny.

Výuku sledovaných předmětů zajišťují čtyři vyučující, jeden je odborně a pedagogicky způsobilý, ostatní mají dlouholetou praxi ve speciálním školství. Výuka byla vedena věcně správně, ale ne vždy odborně správně. Absence požadovaného vzdělání se u nekvalifikovaných vyučujících projevovala v časovém rozvržení jednotlivých částí hodin (zejména ve třídách, kde se vzdělávají žáci dvou ročníků) a ve využívání pestrosti forem a metod práce.

Vzdělávání je vedeno v esteticky velmi hezkých, prostorných učebnách. Uspořádání staršího žakovského nábytku ve třídách vyhovuje spíše frontálně vedené výuce (řady stolů za sebou). Na stěnách jsou nainstalovány (kromě žakovských prací) tabelární, zejména nové výukové pomůcky – přehledy učiva matematiky a českého jazyka. Tyto přehledy neslouží pouze jako dekorace, ale jsou během hodin aktivně využívány. Žáci pracují s učebnicemi a pracovními sešity, které jsou určeny pro speciální školy a mají schvalovací doložku MŠMT. Vyučující pro doplnění probírané látky či pro zpestření výuky využívají nakopírované materiály. Ve sledované výuce učitelé upřednostňovali vlastnoručně vyrobené pomůcky (většinou kartičky pro procvičování učiva), jen ojediněle použili pomůcky z kabinetů a audiovizuální technika nebyla v průběhu inspekce využita vůbec. Vzhledem k mentálnímu postižení žáků ve výuce absentovalo širší zastoupení názorných, hmatových a dalších kompenzačních pomůcek.

Jak již bylo výše uvedeno, ve většině tříd se vzdělávají společně žáci dvou ročníků. Vnitřní členění hodin bylo proto orientováno na střídání přímé a nepřímé práce s žáky v odděleních. V některých třídách tak převažovala nepřímá, (většinou) samostatná práce písemného charakteru což vedlo k tomu, že bystřejší žáci pak neefektivně seděli v lavicích. Výuka byla vedena v naukových předmětech frontálně a v době přímé práce byli žáci velmi aktivní. Většina výukových informací byla žákům sdělována, takže jen výjimečně (v hodinách fyziky) měli žáci možnost se aktivně spolupodílet na „objevování“ nových poznatků. V hodinách matematiky využívají pedagogové zkušeností žáků a početní úkony orientují do praktického života (počítání s penězi, nakupování apod.). V rámci předmětů s převahou výchovného zaměření (tělesná výchova a pracovní vyučování) byla zřetelná práce ve skupinách, zadávání úkolů bylo diferencováno dle individuálních schopností žáků a skupiny byly tvořeny tak, aby každý žák měl možnost zažít úspěch. Učitelé poskytují žákům individuální péči, zejména v době samostatných prací. V malé míře jsou využívány relaxační chvílky (např. změna činností apod.). Tempo výuky je přiměřené a respektuje momentální psychický stav žáků.

Pokud žáci pracovali ve skupinách, velmi dobře se vzájemně doplňovali. V průběhu sledovaných hodin byli motivováni pochvalou či hezkou známkou za snahu i pokrok v učení.

Ve všech třídách vládne pohoda a příjemná atmosféra. V průběhu inspekce nebylo v žádné třídě zaznamenáno agresivní, či nespolupracující chování žáků. Velký podíl na této atmosféře mají vyučující, neboť mají značné empatické citění směrem k žákům, jsou klidní a projevují ochotu žáky vyslyšet. Žáci jsou vedeni k toleranci. Velmi kladně hodnotí ČŠI snahu vyučujících o rozvoj komunikativních dovedností žáků. Žákům je dán prostor pro formulaci odpovědí, jsou vedeni k obohacování slovní zásoby (nejen v hodinách českého jazyka) a kultivovanému slovnímu projevu.

Hodnocení vědomostí žáků je založeno na klasifikaci známkou. Z kontroly náhodným výběrem tvořených souborů školních sešitů a žakovských knížek vyplývá, že klasifikace je

ohleduplná a respektuje mentální postižení žáků. V žákovských knížkách jsou žáci ohodnoceni i pochvalou za snahu. Převládají známky z písemných úkolů v naukových předmětech. Jen ojediněle jsou žáci zkoušeni ústně. Vyučující nevyužívají a nevedou žáky k vzájemnému hodnocení ani k sebehodnocení.

Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy v bloku předmětů v 5. – 9. ročníku jsou velmi dobré.

Výsledky vzdělávání zjišťované školou

Vyučující zjišťují výsledky vzdělávání průběžně. Vytvářejí písemné testy, které žákům zadávají 4x ročně – vždy k ucelenému klasifikačnímu období (čtvrtletí). Žáci od 6. ročníku mají zavedené speciální sešity na testy z českého jazyka a matematiky. Učitelé testy vyhodnocují a na základě výsledků pak zaměřují pozornost do výukových oblastí, které žákům činí potíže. Tím, že žáci testy píšou čtyři roky do jednoho sešitu, mají pedagogové možnost sledovat vývoj jednotlivých žáků v oblasti vzdělávání za ucelené období čtyř let. Významným indikátorem pro zjišťování výsledků vzdělávání v oblasti předmětů s převahou výchovného působení je umístění žáků v regionálních soutěžích. Zejména se jedná o soutěže sportovní, výtvarné a rukodělné. Jiné evaluační nástroje škola nepoužívá.

Rozbory výsledků vzdělávání jsou pravidelnou součástí pedagogických rad. Škola neprovádí hlubší analýzu, spíše konstatuje skutečnost. Výsledky vzdělávání jsou pravidelně uveřejňovány ve výroční zprávě o činnosti školy.

Průběh vzdělávání a výchovy jsou celkově velmi dobré.

DALŠÍ ZJIŠTĚNÍ

Porovnáním údajů uvedených ve zřizovací listině školy a v rozhodnutí o zařazení školy do sítě škol ČŠI konstatuje, že oba dokumenty nejsou v souladu, protože se rozcházejí v názvu školy, neboť v názvu školy uvedeném ve zřizovací listině je připojen dodatek „příspěvková organizace“.

VÝČET DOKLADŮ, O KTERÉ SE INSPEKČNÍ ZJIŠTĚNÍ OPÍRÁ

1. Úplné znění zřizovací listiny příspěvkové organizace Ústeckého kraje Č.J.: 154/2001 ze dne 28. 11. 2001 s dodatky
2. Rozhodnutí o zařazení školy do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení ze dne 18. srpna 2003, vydané MŠMT pod č.j. 24 696/2003-21 s účinností od 1. září 2003
3. Rozvrh vyučovacích hodin dle tříd a vyučujících uplatňovaný ve školním roce 2003/2004
4. Schválené učební dokumenty realizované ve školním roce 2003/2004: Vzdělávací program pomocné školy a přípravného stupně pomocné školy č.j. 24 035/97-22, Vzdělávací program zvláštní školy č.j. 22 980/97-22
5. Třídní knihy uplatňované ve školním roce 2002/2003 a 2003/2004 ve všech třídách speciální školy
6. Třídní výkazy všech ročníků speciální školy
7. Výběrem tvořené soubory katalogových listů žáků všech tříd speciální školy
8. Žákovská dokumentace – výběrem tvořené soubory žákovských knížek, školních sešitů a dalších písemných prací žáků hospitovaných tříd speciální školy
9. Zápis pedagogických rad konaných ve školním roce 2002/2003 a 2003/2004

10. Zápisy z provozních porad konaných ve školním roce 2002/2003 a 2003/2004
11. Organizační řád Speciálních škol ve Šluknově uplatňovaný ve školním roce 2003/2004, s platností od 1. ledna 1998 a úpravami (změna názvu školy) ze dne 1. září 2003
12. Vnitřní řád a denní režim školy pro žáky Speciálních škol ve Šluknově, vydaný dne 1. ledna 1998, upravený dne 1. září 2003 (změna názvu školy) platný ve školním roce 2003/2004
13. Plán výchovného poradenství - platný pro školní rok 2003/2004
14. Plán hospitací a kontrol ředitelky školy pro školní rok 2003/2004
15. Kritéria pro hodnocení pedagogických pracovníků platná ve školním roce 2003/2004
16. Přehled o dalším vzdělávání pedagogů ve školním roce 2002/2003
17. Personální dokumentace všech pedagogických pracovníků vyučujících ve škole ve školním roce 2003/2004
18. Řády odborných pracoven: učebna PC (platnost od 2. září 2002 a dodatek ze dne 1. září 2003 – změna názvu školy), školní kuchyňka a školní dílny – platnost obou dokumentů od 1. ledna 1998 a dodatek ze dne 1. září 2003 – změna názvu školy
19. Výroční zpráva o činnosti školy za školní rok 2002/2003

ZÁVĚR

Personální podmínky tvoří neslabší článek chodu školy. V letošním školním roce zde pracuje 70 % pedagogicky a odborně nezpůsobilých pedagogů, kteří mají praxi ve speciální škole. Ve škole není zaveden žádný metodický orgán, hospitační činnost ředitelky je málo četná a kontrolní činnost vedení povinné dokumentace není vždy důsledná.

Prostorové podmínky jsou velmi dobré, škola vytvořila potřebné odborné učebny, ale nemá vlastní tělocvičnu a sportovní hřiště. Žáci jsou velmi dobře vybaveni učebnicemi a dalšími texty. Pro práci zejména v nejnižších ročnících nemá škola v potřebné míře kompenzační pomůcky. Kabinetní sbírky jsou postupně doplňovány, ale převládají časově překonané, avšak stále využitelné pomůcky. Škola je velmi dobře vybavena moderní audiovizuální technikou, v rámci projektu INDOŠ získala počítače, ale výběr počítačových programů není příliš využitelný v práci s mentálně postiženými žáky.

Výchovně-vzdělávací činnost byla vedena převážně formou frontálních činností. Všichni vyučující věnují pozornost přípravě na vyučovací hodiny, respektují učební osnovy, které jsou průběžně plněny. Absence požadovaného vzdělání se u některých učitelů projevuje v časovém rozvržení jednotlivých částí hodiny a ve využívání speciálně-pedagogických metod práce. Výuka byla vedena věcně správně, ale ne vždy odborně správně. Pedagogové vytvářejí ve třídách pohodové, nestresující prostředí a vedou žáky k soustavnému obohacování slovní zásoby a ke kultivovanosti slovního projevu. Žáci jsou motivováni pochvalami za úspěšnost v učení. Hodnocení znalostí žáků je založeno na objektivní klasifikaci známkou. Vyučující nevyužívají vzájemné hodnocení a sebehodnocení žáků.

Hodnocení dalších součástí subjektu nebylo předmětem inspekce.

Od poslední inspekce, která se ve škole konala v dubnu 1999, došlo z 25 % k obměně složení pedagogického sboru. Byla vybudována odborná učebna výpočetní techniky a třída pomocné školy, zřízen sklad pro pracovní vyučování. Nově je realizován kurz pro doplnění základního vzdělání v rámci Vzdělávacího programu pomocné školy a přípravného stupně pomocné školy. Pozornost byla věnována také technickému stavu školní budovy (oprava střechy, vymalování školních prostor, nátěry oken a zavěšení nových žaluzií).

Složení inspekčního týmu a datum vyhotovení inspekční zprávy

Razítko

Složení týmu	Titul, jméno a příjmení	Podpis
Vedoucí týmu	Mgr. Erika Bednářová	v.r.
Členové týmu	Mgr. Renata Schejbalová	v.r.
	Marie Visingerová	
	Jana Sejvalová	

V Mostě dne 12. listopadu 2003

Datum a podpis ředitelky školy stvrzující převzetí inspekční zprávy

Datum převzetí inspekční zprávy: 21. 11. 2003

Razítko

Ředitelka školy, nebo jiná osoba oprávněná jednat za školu

Titul, jméno a příjmení	Podpis
Anna Vránová	v.r.

Dle § 19 odst. 7 zákona č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů, může ředitel školy podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci do 14 dnů po jejím obdržení na adresu pracoviště vedoucího inspekčního týmu, tj. Česká školní inspekce, Dělnická 21, 434 80 Most-Velebudice. Připomínky k obsahu inspekční zprávy se stávají její součástí.

Další adresáti inspekční zprávy

Adresát	Datum předání/odeslání inspekční zprávy	Podpis příjemce nebo čj. jednacího protokolu ČŠI
Krajský úřad – OŠMT, Velká Hradební 48, 400 02 Ústí nad Labem	2003-12-11	064 152/03-5022
Zřizovatel	dtto	dtto

Připomínky ředitelky školy

Datum	Čj. jednacího protokolu ČŠI	Text
-----	-----	Připomínky nebyly podány.